

АБ СУМЕСНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯХ ПА ЧЭШСКОЙ МОВЕ БАГЕМІСТАЎ БДУ І ПЕДАГАГІЧНАГА ФАКУЛЬТЭТА Ў КАРЛАВЫМ УНІВЕРСІТЭЦЕ (ПРАГА)*

Выкладанне чэшскай мовы на педагагічным факультэце Карлава універсітэта (Прага, Чэшская Рэспубліка) забяспечваецца кафедрай чэшскай мовы і літаратуры.

Чэшская мова выкладаецца на педагагічным факультэце Карлава універсітэта перш за ўсё з мэтай падрыхтоўкі настаўнікаў чэшскай мовы і літаратуры для самой Чэхіі, але і для вывучэння чэшскай мовы як замежнай таксама ёсць шмат магчымасцей.

На пачатковым этапе чэшскую мову можна вывучаць па праграме «Эразмус». Гэта праграма - сукупнасць прыватных метадык для рэалізацыі індывідуальных мэт: навучанне мове (у нашым выпадку чэшскай) гуманітарыяў і прыродазнаўцаў, славян і неславян, суцэльных навічкоў альбо ўжо знаёмых з чэшскай мовай. Пры гэтым навучанне мове можа быць скарэлявана ў адпаведнасці з канкрэтнымі патрабаваннямі. Да таго ж асоба цікаўная засвоіць і навыкі выкладання замежнай мовы на пачатковым этапе з улікам розных інтарэсаў навучэнцаў.

Той, хто ўжо ў пэўнай ступені ведае чэшскую мову, з большай для сябе карысцю будзе навучацца ў рамках агульных на педагагічным факультэце курсаў, прызначаных для будучых выкладчыкаў чэшскай мовы як роднай. Навучанне чэшскай мове будучых настаўнікаў ажыццяўляецца на працягу пяці гадоў і ўключае ўсе яе раздзелы: фанетыку, графіку, арфаграфію, словаўтварэнне, марфалогію, лексікалогію, сінтаксіс, стылістыку і шэраг іншых, сумежных ці агульналінгвістычных прадметаў (на чэшскай мове!): мовазнаўства, рыторыку, педагогіку і інш. Выкладаюцца дыяхранічныя дысцыпліны (гістарычная граматыка, гісторыя чэшскай літаратурнай мовы) і дыялекталогія, а таксама шэраг спецкурсаў, напрыклад: псіхалінгвістыка, сацыялінгвістыка, тэорыя камунікацыі. Кафедра чэшскай мовы і літаратуры, адказная за блок філалагічных, у тым ліку і багемістычных, дысцыплін, выдае шэраг метадычнай літаратуры, знаёмства з якой дапамагае дасканала засвоіць прадмет.

Іменна кафедра чэшскай мовы і літаратуры супрацоўнічае з кафедрай тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства БДУ з 2002 г., калі быў заключены дагавор аб супрацоўніцтве паміж педагагічным факультэтам Карлава універсітэта ў Празе і філалагічным факультэтам БДУ. За пяць гадоў сумеснай дзейнасці кафедры чэшскай мовы і літаратуры педагагічнага факультэта Карлава універсітэта і кафедры тэарэтычнага і славянскага мовазнаўства БДУ нямала зроблена для аптымальнага развіцця багемістыкі і ў Чэхіі, і ў Беларусі. Супрацоўніцтва ажыццяўляецца па трох напрамках: студэнцкі абмен; абмен выкладчыкамі з мэтай чытання лекцый студэнтам і навуковых дакладаў калегам, а таксама з мэтай узаемных навуковых і метадычных кансультацый; сумесныя мерапрыемствы: канферэнцыі, друкаваныя працы, даведніцкія матэрыялы.

Па праграме студэнцкага абмену каля 20 студэнтаў, магістрантаў і аспірантаў з абодвух бакоў вучыліся ў партнёрскіх вуні і паўнацэнна ўдзельнічалі ў навучальным і навуковым жыцці прымаючай установы. Напрыклад, магістрант Карлава універсітэта Мар'ян Слобада на працягу года вёў на філалагічным факультэце БДУ факультатывы па славацкай мове, а аспірантка БДУ Таццяна Балашчанка прымала ўдзел у інтэрнэт-праекце кафедры чэшскай мовы і літаратуры педагагічнага факультэта Карлава універсітэта «Персаналіі чэшскай лінгвістыкі».

У рамках выкладчыцкага абмену амаль усе супрацоўнікі абодвух кафедраў пабывалі ў партнёрскіх установах, дзе наведвалі лекцыі і семінары калег, чыталі лекцыі і навуковыя даклады, праводзілі метадычныя нарады і кансультацыі. Для калег з кафедры чэшскай мовы і літаратуры гэта неабходны «погляд звонку» на праблемы выкладання, для багемістаў БДУ - узбагачэнне ведаў і вопыту, дапамога прыроджаных носьбітаў мовы і сяброў па прафесійнай суполцы.

* Пераклад з чэшскай мовы А.М. Рудэнка і Н.В. Івашынай.

Поруч з двухбаковым «інтэлектуальным набыткам» супрацоўніцтва больш «матэрыяльнымі» з'яўляюцца вынікі выдавецкай дзейнасці. За няпоўныя чатыры гады партнёрства здзейснена тры сумесныя выданні: два ў Мінску і адно ў Празе. Гэта кнігі: Е.Н. Руденко, Н.В. Ивашина, Н.В. Яумен «Семантико-синтаксическое сопоставление славянских глаголов (на материале белорусского, польского, русского и чешского языков)» (2004); Н.В. Ивашина, Э. Гайкова, Н. Квиткова и др. «Чешский язык: Практикум. Svicebnice Cestiny» (2004); Н.В. Ивашина, Е.Н. Руденко, Л. Яновец «Ілжывыя сябры перакладчыка. FaleSni pratele pfekladatele» (2006), а таксама шэраг артыкулаў розных аўтараў - членаў абодвух кафедраў, якія былі напісаны ў працэсе супрацоўніцтва.

Гэта самыя кароткія вынікі партнёрства педагагічнага факультэта Карлава універсітэта ў Празе і філалагічнага факультэта БДУ. Няма неабходнасці працягваць спіс плюсаў такога супрацоўніцтва: спадзяёмся, што яно будзе працягвацца і дасць далейшы плён.

Э. Гайкова,
кандыдат філалагічных навук